

deles overvejende Del vilde være at udrede af Foretagendets større Leverandører. Saa vidt Driftsudgifterne! Komme vi saa til Fordeling af Driftsudbyttet, maa vi foretage en Jævnføring med den Maade, hvorpaa de kommunale Midler komme Kommunens Beboere til gode. Jeg skal ikke komme dybt ind paa dette Emne. Jeg skal indskrænke mig til i al Korthed at henpege paa, at i Gennemsnit stiller det sig saaledes for Landets samtlige Landkommuner, at ca. $\frac{1}{10}$ af de kommunale Midler, der udgives, anvendes til Vejvæsenet, altsaa paa et Omraade, der maa siges i det væsentlige eller saa godt som udelukkende at være til Gavn for de højere beskattede; gennemsnitlig for hele Landet udgives dernæst de $\frac{3}{10}$ af Kommunens Midler til Skolevæsenet, altsaa paa et Omraade, hvor hele Befolkningen nyder godt af det, man kunde sige dog med et lille Minus for de højere beskattede, fordi de jo ikke fuldt ud benytte Kommunens Skolevæsen, og de øvrige $\frac{6}{10}$ komme for den overvejende Del de mindre Skatteydere til gode. Man jævnføre nu altsaa dette Forhold med Forholdene i Andelsforetagenderne! For at Jævnføringen mellem de to skulde være berettiget, skulde man kunne tænke sig den lige Valgret praktiseret i Andelsforetagenderne under den Form, at man med Hensyn til Driftsudbyttet kunde vedtage: den første Tiendedel lade vi nu de største Leverandører reparere mellem sig, de næste $\frac{3}{10}$ af Driftsudbyttet dele vi ligeligt mellem samtlige Andelshavere, vel at mærke efter Antallet af Andelshavere, men ikke efter Leverancen, og de sidste $\frac{6}{10}$ tilfalde udelukkende os mindre Leverandører. Man tænke sig blot lige og almindelig Valgret sat til Højbords i Andelsforetagenderne under de Vilkaar, jeg her har skitseret, Vilkaar, der ere i nøje Analogi med de Vilkaar, under hvilke den skal virke i Kommunerne, endog med det Forbehold, at Vælgerkorpset rækker dybere ned i de besiddelsesløse Rækker end en Kreds af Andelshavere, og man skulde temmelig sikkert hurtigt se den lige, almindelige Valgret erklæret fredløs hos Masser af dem, der nu agere som dens ivrige Talsmænd.

Det er dernæst blevet hævdet, at der er Stemning for og Trang til den her foreslaaede Reform. Maa jeg i al Almindelighed dertil bemærke, at jeg tror, man her forveksler Trang med Stemning, eller at man i hvert Fald, og ganske ubeføjet, identificerer disse to vidt forskellige Begreber. Med Hensyn til Stemningen skal

jeg indrømme — og jeg gaar der noget videre end det ærede 10de kongevalgte Medlem (Hage) — at saaledes som Opinionen nu foreligger bearbejdet, er der sikkert i al Almindelighed endog en meget betydelig Stemning for denne Reform. Men hvad beviser egentlig dette? Der kan jo nu om Stunder gennem Pressen, gennem talrige Diskussionsmøder skabes Stemning for saa godt som alt. Der er ad de her nævnte Veje jo den letteste Adgang til at udsaa velpræparerede Stemningsspirer, og naar saa Plejen af saadanne Spirer overtages af ingen ringere end Folkets kaarne Mænd, der give Befolkningen deres Ord paa, at de udsaaede Spirer netop ere af den rette Art og ville bære god og mangefold Frugt, ja saa kan man ikke undre sig over, at Spiren, at Stemningen vokser. Og navnlig har jeg aldrig hørt, at det skulde være forbundet med egentlig Vanskelighed at vække Stemning for en Reform, der tager fra et Mindretal og giver til et stort Flertal. Hvis det modsatte var Tilfældet, vilde det, forekommer det mig, være ulige mere egnet til at vække Forbavselse. Men alt i alt skal jeg indrømme, at saaledes som Situationen nu foreligger, er der i det store og hele en betydelig Stemning for Sagen — den Side af den er i den skønneste Orden, navnlig hvad angaar dem, som ville se deres Rettigheder udvidede ved den paa-gældende Reform. Men komme vi saa til *Trangen*, stiller Forholdet sig i mine Øjne væsentligt anderledes. I al Almindelighed turde der maaske her være Anledning til at indskyde den Bemærkning, at med den lette Adgang, jeg nys paapegede, vi have gennem Pressen og gennem Møder til at skabe Stemning, vil det være ret almindeligt, at Stemningen er et Hestehoved for ikke at sige en Kabellængde forud for *Trangen*. Og vil man have en paalidelig Maalestok for den *Trang*, der virkelig er til Stede i Befolkningen til denne Reform, forekommer det mig, at vi have let Adgang til en saadan. Thi der vil med fuldeste Ret kunne henpeges paa den Kendsgerning, at naar den almindelige Vælgerklasse gik til Valg og valgte den mindste Halvdel af Raadet, saa var det akkurat den samme Klasse af Personer, der stemtes paa, som naar den højstbeskattede Femtedel gik til Valg. Det var det lige indtil den seneste Tid, og dette sidste ønsker jeg udtrykkelig at betone, for allerede ved sidste Valg viste der sig umiskendelige Tendenser hos de mindre Skatteydere til at trænge sig frem i den kommunale Styrelse for at staa parate til at tage hele Magten,